

Är Cineköy monumentet verkligen avgörande i namnfrågan?

David Dag

Kära läsare en person under pseudonymen Mattias Shamoun skrev en artikel för inte så länge sedan under titeln "Sätter punkt för alla diskussioner?" och publicerade den på Hujadas hemsida (<http://hujada.com/article.php?ar=2142>). Genom denna artikel vill han bevisa att det tvåspråkiga fenicisk-luviska Cineköy monumentet sätter punkt i namnfrågan. Men faktum är att den inte gör det alls. Det enda den tvåspråkiga inskriptionen bevisar är att de forna assyrierna kallas *Ashurim* på det semitiska språket feniciska (liksom på hebreiska) medan på det indoeuropeiska språket luviska kallas de forna assyrierna för "Sura/" (uttalat *Sura*, *Suri* eller *Surai*). Detta kan man läsa om i den österrikiske Robert Rollingers artikel "The Terms Assyria and Syria again" som publicerades i *Journal of Near Eastern Studies (JNES)* år 2006. Dock var Rollinger själv inte den första som skrev om detta monument utan det var faktiskt Andre Lemaire som skrev om det på franska medan arkeologen som upptäckte den var den turkiska Recai Tekoglu.

Mattias vill dock hävda något som varken Rollinger eller ens Lemaire nämner i sina texter; nämligen att termen *Suroye/Suraye* ska härledas etymologiskt till akkadiskans *Ashuraye* (dvs de forna assyriernas endonyma självbenämning på sitt utdöda assyriska-akkadiska modersmål). Detta är något som assyriska ideologins företrädare lade till "i mun" på Rollinger utan att han själv skrev det i sin ovannämnda artikel.

Är etymologi lösningen på namnfrågan?

Den assyriska ideologins företrädare använder etymologin som ett verktyg i namnfrågan för att bevisa sin ideologiska ståndpunkt. Mattias menar att termen *Suraye (Suroye)* en gång i tiden stavades med ett initialt A och att denna tynade bort med tiden.

Jag kommer bevisa här nedan hur länge den moderna assyriska nationalistiska ideologins företrädare har stavat *Suroye/Suraye* med ett A. Och om det verkligen stämmer att termen utvecklades från forntid till nutid på detta sätt som han hävdar.

Vi måste komma ihåg att modern nationalismen som vi känner till den som i modern tid inte är ett så gammalt fenomen och kan spåras tillbaka till den franska revolutionens tid. Som sådant är den assyriska ideologin inget undantag.

Holländare och tyskar som exempel på att etymologi inte håller.

Jag har valt att använda holländska-tyska exemplet för att bevisa att etymologi inte håller.

Holländarna som även är kända som nederländare kallar sig själva endonymt/autonymt för "nedelander" (på holländska) medan de på engelska språket kallas för *dutch*. Och tyskarnas endonyma självbenämning är "deutscher" och de kallas för *germans* på engelska. Kan man därav hävda att holländarna är tyskar enbart för att holländarna exonymt själva kallas för *dutch* på engelska. Och att detta *dutch* som liknas vid tyskarnas endonyma *deutscher* för holländarna till tyskar. Svaret är nej. Tyskarna och holländarna är inte samma folkgrupp utan två separata folkgrupper

Därmed kan man inte säga att enbart för att *Suraye* låter som *Ashuraye* automatiskt gör oss till assyrier baserat på etymologi som verktyg.

Suraye och Suroye

Nomenklaturen *Suraye* och *Suroye* förekommer enbart på de talade formerna av arameiska, nämligen "(nord)östlig nyarameiska", självbenämnd som *Sureth Swadaya* (felaktigt kallad *assyriska* och *kaldeiska* i folkmun. Dock benämner bildade *malfone (malpane)* den för *Suryani* på arabiska och likaså Iraks konstitution sedan 1970-talet och ibland *Lishana Suryaya* på arameiska).

Denna form av arameiska talas inte enbart av kaldeiska katoliker och medlemmar av Österns kyrka (dvs öst-syriska kyrkan, känd som sedan 1976 Österns assyriska kyrka) och Gamla Österns kyrka (med egen patriark sedan 1968) utan även av medlemmar ur Syrisk ortodoxa och Syrisk katolska kyrkan med rötter i vissa byar och städer i norra Irak såsom Bartella, Qaraqosh (dvs Beth Khudayda/Baghdede), Ba'shiqa etc.

Formen *Suroye* förekommer enbart i central nyarameiska *turoyo* och inte i det klassiska språket *kthobonoyo (lishana atiqā, lishana sepraya)* som är det gemensamma liturgispråket i alla dessa kyrkogrupperings liturgi. På Edessens arameiska/syriska dvs *kthobonoyo* förekommer enbart formen *Suryoyo/Suryaya*. Edessens Arameiska (*kthobonoyo*) kan spåras tillbaka till sk "senarameiska" utvecklings fasen", till vilken Palmyrensk arameiska, Hatransk arameiska, Nabateisk arameiska bla tillhör.

Kthobonoyo har en bred litteratur som är bevarad både i inskriptioner, mosaiker, djurskinn, kodexer. böcker etc. Tex är den äldsta daterade begravningsinskriftion daterad till år 6 e.kr utanför Birecik vid övre Eufrats östbank. *Turoyo* började skrivas ner först under 1800-talets slut och *sureth* först under slutet av 1500-talet.

Äldsta stavningen av Suraya med A.

Den äldsta bevarade källan där man stavat *Suraya* (plural *Suraye*) med A. är daterad till 1897 skriven av en viss Mirza Masrouf Khan Karam (1862-1943). Karam var en man influerad av den assyriska nationalistiska ideologin under sin tid. Han stavade *Suraye* med A i tidskriften "*Za(h)rīre d-Bahra*" (*Zarīre d-Bahro*) Hans artikel heter "*Malkuta d-Aturaye yan d-(A)suraye men haqiyat qaddishta w-antike d-Ninwe*".

Karam menade att *Suraye* stavas med A med *linea occultans (mbatlono/Mbatlana på arameiska)*. Vilket betyder att bokstaven *Alap (Olaf)* är där men uttalas inte. En person som följde Karams fotspår var Nimrod Simono (1908-2004). Simono var tidskriften *Gilgamesh's* redaktör mellan 1952-1963 i Teheran i Iran. Under själva tidskriftens titel *Gilgamesh* skrev han på *sureth* "*Mghalta sipreta b-lishana (A)suraya Swadaya*" (*magazine literature in the (As)syrian spoken language*). Han skrev även en grammatik bok på talspråket *Sureth* som heter "*Turas Mamla grammatiqi b-lishana (a)suraya Swadaya*" (*Correct speech grammar on the (as)syrian spoken vernacular*). Senare har även andra assyriska nationalister fram till idag följt dessas fotspår. Dock stavar vissa termen *Suraya* (pl. *Suraye*) utan bokstaven *Alap/Olaf*. Här kan insjukas att försök även gjorts att stava *Suryoyo/Suryaya* med ett A med *linea occultans (mbatlono)* av bla *malfono* Polos Denkha i Linköping.

Eftersom de talade formerna av arameiska oavsett om det rör sig om *turoyo* eller *sureth* inte har en oavbrutet levande nedtecknad litterär tradition från forntid till nutid är det omöjligt att hävda att *Suroye* eller *Suraye* stavades med A eller ens A med *linea occultans*. Innan 1800-talets slut är jag skeptisk och jag tvivlar om någon författare, poet, präst etc från 1500-talets slut stavat *Suraya* med ett initialt A.

Bland dessa kan nämnas några namn såsom prästerna Israel och Hormizd från familjen Shikwana från Alqosh, Mar 'Nanisho ('nonyeshu') av Rustaqa (skrev bla en dikt om en lokal epidemi 1591), Saumo av Pioz (d. 1742). Han skrev bla en lång dikt om koleraepidemin 1738. Munken Damianos (d.1855) i det kalderisk katolska Rabban Hormizd klostret i Alqosh. En 1800-tals kvinna Henna an-Nabiya av Tell Kephe, prästen Mansur (1880) för att nämna några namn på författare.

Med andra ord; är att det skulle ha stavats på det sättet oavbrutet från forntid till nutid inget annat ett önsketänkande. Dessutom finns inget som tyder på att majoriteten av folket ens uttalade *Suraye/Suroye* med A både innan och ens efter 1800-talet och dessutom begränsades stavningen med A till enbart en begränsad elit inom den assyrisiska rörelsen som inte lyckades propagera sin för folket som helhet.

Tillbaka till Mattias Shamoun angående Cineköy monumentets tvåspråkiga inskription

Mattias skrev följande:

"Rent konkret avslöjar den tvåspråkiga inskriptionen att (a) den assyriska egenbämningen asuraye ändrades till suraye av assyrierna själva i en naturlig språklig process och (b) att denna förändring ägde rum århundranden innan assyrierna övergick till en ny religion, kristendomen."

Detta är inte sant eftersom inskriptionen inte var skriven av de forna assyrierna själva utan av en lokal kung som Rollingers ovannämnda artikel själv nämner:

"New evidence regarding the origins of the term "Syria" has emerged recently, however, with the publication of a Hieroglyphic Luwian and Phoenician bilingual inscription from a monument found in Turkey by Recai Tekoglu and André Lemaire in Çineköy, in the vicinity of Adana. The monument depicts in bas-relief a male god, i.e., the storm-god Tarhunzas/Baal, who stands on a chariot pulled by a pair of bulls. The bilingual inscription below offers the key to identifying the historical context. The statue was dedicated by Warikas/Urikki, king of Hiyawa/Adana, i.e., Cilicia, who is well known from the Neo-Assyrian texts of Tiglath-pileser III (744–727) and Sargon II (721–705). He is also named in the Phoenician stela of Hassan-Beyli and in the famous bilingual inscription from Karatepe, which gives an account of the work of his subordinate ruler Azatiwada. The Çineköy inscription introduces Warikas/Urikki not only as a successful king, but also as an ally of his Assyrian overlord and characterizes this special relationship in terms that hint at some close bond. The Luwian version has Warikas/Urikki proclaim:

sVI And then, the/an Assyrian king (su+ra/i-wa/i-ni-sa(URBS))and the whole Assyrian "House" (su+ra/i-wa/i-za-ha(URBS)) were made a fa[ther and a mo]ther for me,

sVII and Hiyawa and Assyria (su+ra/i-wa/i-ia-sa-ha(URBS)) were made a single "House."

The Phoenician version reads as follows:

Line 7: And the king [of Assur and (?)]

Line 8: the whole "House" of Assur (^aSR) were for me a father [and a]

Line 9: mother, and the DNNYM and the Assyrians (ʿSRYM)

Line 10: were a single "House."

Denna tvåspråkiga fenicisk-luviska inscription bevisar inte en intern arameisk-språkig utveckling från *Asuraye* till *Suraye* som Mattias indirekt vill hävda. Den bevisar enbart att de forna assyrierna kallades *Ashurim* på feniciska medan det luviska folket kallade forna assyrierna för "*sura/i*".

Vad Mattias gör är att han tar ett stort hopp från det luviska "*sura/i*" (ett indo-europeiskt språk) som inte har någon relevans i en intern arameisk eller akkadisk språkig intern lingvistisk utveckling från *Asuraye* till *Suraye* eller *Ashuraye* => *Asuraye* => *Suraye*. Det finns redan en benämning för assyrier på Edessens Arameiska (*kthobonoyo*) redan vilket är *othuroye/Aturaye* men denna var artfrämmande som självbenämning för oss i vår egen litteratur som skrevs mellan säg 300 talet fram till våra dagar. Det finns ingen oavbruten användning ens av nomenklaturerna *Suryoye/Suryaye* och *Othuroye/Aturaye* som utbytbara synonymer i vår egen litteratur nedtecknad under den tidsramen jag nämnde ovan. Däremot finns det en kontinuerlig användning av nomenklaturerna *Oromoye/Aramaye* och *Suryoye/Suryaye* i vår egen litteratur på *kthobonoyo*. Man kan även studera på ett ungefär när termen *Suryoye/Suryaye* kom in i *kthobonoyo* exonymt via grekiskan.

Man måste dock skilja på när grekerna benämnde arameerna för *Surioi* på grekiska och när arameerna själva anammde denna *Surioi* i formen *Suryoye/Suryaye* på arameiska i enligt med arameiskans grammatik.

Man vet även att termen *Suryoyo* inte var i bruk av våra förfäder på 300-talet e.kr. Detta ser man tydligt om man studerar Efraim Syrierns (306-373) skrifter. Det är inte förrän på någonstans mellan 390-400 talet som start som termen kommer in via grekiskan till *kthobonoyo*. Detta kan man se i bla Yuhanon Beth Rufine's (John Rufus skrifter, 400-talet), Rabbula av Edessa (400-talet), Jakob av Serugs (d. 551) skrifter. Dock övergick man inte från den ena till den andra benämningen utan använde de båda sida vid sida fram till våra dagar.

Mor Afrem (306-373):

ܡܥ ܚܚܬܐ ܗܘܳܐܳܘܳܘܳܠܳܐ ܐܳܦ ܡܥ ܚܚܬܐ

"From Hebrews and Arameans, and also from the Watchers.."

(The Nisibene Hymns, Nicene and Post-Nicene Fathers, Series II, Vol. XIII, translated by Rev. J.T. Sarsfield Stopford, B.A., Hymn 67., no.20.)

ܐܳܘܳܠܳܐ ܡܳܚܳܣܳܘܳܘܳܐ ܡܳܚܳܣܳܘܳܘܳܐ

"The Arameans praised him with their branches."

(Edmund Beck, ed., Des Heiligen Ephraem des Syrers Hymnen de Virginitate, Louvain, 1962, CSCO Syr 223, p. 64)

Slutord

Mattias har inte bevisat att termen *Suraye* användes redan vid assyriska imperiets högmakts tid och inte heller i det han kallar "de tysta seklerna" (från dvs från 612 f.kr Nineves fall till kristendomens födelse).

Det finns inget som tyder på att termen termen *Suraye/Suroye* utvecklades från *Ashuraye* till *Asuraye* och senare *Suraye* internt på arameiska. Man kan inte bevisa det när man inte kan följa denna utveckling steg för steg utan underlag eftersom underlag för en sådan utredning inte existerar.

Som jag skrev tidigare så har varken *turoyo* eller *sureth* någon oavbruten litterär tradition från forntid till till nutid även om båda är två olika former av arameiska som har sina rötter i det arameiska språket från forntid till nutid. Båda hör till den femte utvecklings fasen som arameiska språket genomgått under historiens lopp och därmed faller under kategorin "Neo-Aramaic" (nyarameiska). *Turoyo* hör till "central neo-aramaic" och *sureth* hör till kategorin "(north)eastern neo-aramaic" tillsammans med de talade judiska dialekterna (*Lishana Didan*, *Lishana d Noshan* etc.) som talades i Irak fram till 1950 och den moderna arameiskan som enbart talas av de gnostiska mandeerna som lever i Iran (inte de från Irak).

Cinekøy-monumentet överbrygger inte de "tysta seklerna". Detta bevisar inte att termen *Suraye* var i bruk under det assyriska rikets högmakts tid. Då var det formen *Ashurayu* och *Ashuraya* (pl. *Ashuraye*) som var i bruk på det utdöda språket assyriska (*ashuritu*). Detta språk är det enda språket som har som termen assyriska språkligt sett är reserverad för och som enbart assyriologer på universitet kan läsa och skriva på idag. Med andra ord talar ingen assyriska idag utan arameiska.

Det är sant att stenen inte ljuger på feniciska och luviska men stenen har ingen inskription på arameiska eller ens på den utdöda assyriskan (*ashuritu akkadatu*).

Dessutom finns det ingen litterärt oavbruten tradition där våra förfäder - oavsett väst-syrisk eller öst-syrisk kyrkoinriktning - som använde termen *Suryoye/Suryaye* och *Othuroye/Aturaye* oavbrutet som synonymer fram till våra dagar.

Rollinger skrev:

"As demonstrated by (Theodor) Nöldeke and others, the Greek usage of "Assyria" and "Syria" was almost interchangeable. Furthermore, Simo Parpola has recently shown that in late seventh-century B.C. Aramaic documents from Assyria the name Ashur (pro-nounced Assur and generally written ^asr) could also appear as "Sur" (written sr)"

Rollinger refererade här alltså till en den partiska finska assyriologen Simo Parpolas uppsats "*National and Ethnic Identity in the Neo-Assyrian Empire and Assyrian Identity in Post-Empire Times* s. 16 .med n. 55.

Det enda Parpola upptäckte var att den fornassyriska nationella avguden Ashurs namn stavats *Assur* och även *Sur* på assyriska/akkadiska och arameiska under den tiden från fornassyriska imperial tiden till nyassyriska perioden (mitten av 900-talet f.kr till imperiets fall 621 f.kr. Parpola hävdar dock att stavning av *Ashurayu*, hittats som *Assurayu* och även som *Surayu* utan att ange ett enda exempel på någon enstaka lertavla eller liknande. Hans argumentation är snarare enbart baserad på olika lingvistiska stavningar på olika person namn bla med suffixet *Ashur* stavats, *Assur*, *Athur* och *Sur* på

fotnot 55. Han hävdar sen att denna "självföreställda" *Surayu* på akkadiska ska ha varit ursprunget till de neo-aramaiska formerna *Suraye* och *Suroye* på *turoyo* och *Sureth*.

Rollingers slutsats är att termen Syriens etymologi härleds till Assyrien. Men det följer därav inte att folket som senare benämndes Syrier eller Syrianer därmed är Assyrier det bevisar bara termens etymologi är att söka i självaste namnet Assyrien. Men ha i åtanke det holländsk-tyska parallella exemplet. Dessutom är Rollingers uppsats begränsad till den förkristna antiken och inte vad som hände efteråt och inte heller om hur vårt aramaiska-syrianska folk så sig själva. Utan kärnan i hans uppsats är termen Syriens etymologi till Assyrien och inget annat.

Källor:

- Sebastian Brock – Boken : *Den Dolda Pärlan Vol III - Vid tvåtusenårsskiftet det syrisk ortodoxa vittnet*
- Sebastian Brock & David Taylor – Boken – *Den Dolda Pärlan Vol I – Det forntida aramaiska kulturarvet*
- Robert Rollinger – *The Terms Assyria and Syria again – Journal of Near Eastern Studies (JNES)*.

<http://www.aina.org/articles/ttaasa.pdf>

- Wolhart Heinrichs – *Modern Assyrians name and nation*
- Simo Parpola - *National and Ethnic Identity in the Neo-Assyrian Empire and Assyrian Identity in Post-Empire Times*

Läs även *Johny Messos och John Josephs kritik mot Richard Nelson Fries*

Assyria and Syria synonyms?

- <http://www.jaas.org/edocs/v11n2/JohnJoseph.pdf>
- http://www.midyatcity.com/articles/as_synonyms.pdf